

Alexandra hirmutas, Alexander kimbutas...

Detsembri keskpaik keeras tuuliseks, saime tunda isegi esimest sügistormi.

Ain Kallis

Mitte ei tohi ära sõnuda – alles kirjutasin, et tänavune sügis on olnud haruldaselt vaikne, mitme kuu jooksul pole esinenud ühtki korralikumat tormi, kuigi neid tuleb siiakanti hulгим. Iseasi muidugi, kas jõulukuu tormitsükloneid võib enam sügistormideks pidada...

Mis on tsüklon?

Sünnivad ja hääbuvad

Teadmiseks – see termin on tuletatud kreeka keelest (kyklos – ring). Tegu ongi suurte, läbimõõduga kuni 1500 km ja võimsate pööristega atmosfääris, mille keskel õhurõhk võrreldes ümbritseva alaga on madalam (siit ka sünonüüm – madalrõhkkond). Õhk tsüklonis liigub kõrgema rõhu poolt madalama poole, pöördudes põhjapoolkeral vastu kellaosuti liikumise suunda (lõunapoolkeral vastupidi).

Nende pööriste tegutsemine sõltub enamasti sünnikohast: troopilised tsüklonid on hoopis teistsuguse ehituse ja tekkemehhanismiga kui nn parasvöötme madalrõhkkonnad, mis külastavad meie maid.

Viimased tekivad tavaliselt Islandi kandis, piirkonnas, kus puutuvad kokku külmad ja soojemad õhumassid.

Sooja ja külma õhu võitlus toimub piltlikult öeldes hiiglaslikus liikuvast ringis – mida madalam on selle keskel õhurõhk, seda ägedamad on ringi äärealadel puhuvad tuuled, seda kiiremini ta ka liigub. Nii et kui teatatakse lähenevast sügavast tsüklonist, ei tule seda sugugi pidada mõnusalt kratsivaks, vaid pigem ohtlikult möllavaks.

Tsüklonid sarnanevad mõneti inimestega – nad sünnivad, küpsevad ning lõpuks hääbuvad, samuti tegutsevad ettearvatult. Vahel nad liiguvad ookeanidel perekondadena, teaduslikumalt öeldes, seeriatena. Näiteks 2011. aasta esimesel jõulupühal oli Atlandil ühel ajal Norbert suremas, Patrick täies jõus ja Quirin alles sündimas.

Nood nimed olid keeristele antud Berliini Vabaülikoolis. Seal oli ristitud ka Alexandra, kes (õigemini – mis) tekitas 9. detsembril palju pahandust Šotimaast Soomeni.

Kui mõni samanimeline võib kusagil kuulsaks saada sekspommina, siis tsüklon Alexandrat nimetasid sünoptikud ilmapommiks. Nõnda kutsutakse olukorda, kui torm intensiivistub plahvatuslikult (õhurõhk keskmes langeb rohkem kui 24 millibaari 24 tunni jooksul. Meie pääsesime kergelt.

Hea, et niigi läks

Aga mitte kauaks. Alexandra järglaseks sai tema osatsüklon Billie (sakslaste järgi). Seekord pidas Rootsi ilmteenistus uut väga energilist pöörist nime vääriliseks ja ristis ta omakorda Alexandriks.

Billie/Alexandri tee pidanuks Euroopa ilmapumede kohaselt kulgema üle Soome edelanurga. Eesti saartele

anti tugeva tormi hoiatus (lõuna- ja edelatuul ulatub rannikul 20–25, puhanguti 30, Saaremaal, Hiiumaal ja Liivi lahel kuni 35 m/s, sisemaal on puhanguid 15–20 m/s).

Prognoos ei läinud täielikult täkkesse vaid Hiiumaa puhul – tsükloni kese liikus Soome asemel otse üle saare.

Liivi lahe äärsed alad said tunda orkaani mõõtu puhanguid. 13. detsembri öösel registreeriti Sõrve ilmajaamas kella 3 ja 4 vahel tuuleiil 38,6 m/s! (Et lähikonnas esines äikest ning Kuramaal puhanguid 35 m/s, võib seda näitu õigeaks pidada.)

Mõni tund hiljem mõõtsid anemomeetrid Kihnus, Ruhnus ja Häädemeestel puhanguid üle 30 m/s. Tugevam tuul lõõtsus seekord lõunamaakondades (Valga- ja Võrumaal 20 m/s).

Tuled kustused jällegi tuhandetes kodudes. Hea, et niigi läks – näiteks Saksamaal kustutas Billie mitme inimese eluküünla...